

iránt még nem találunk elegendő okot a csüggedésre, mert azon számosabb középítkezés, mely nálunk már ez évben és a jövő évben is foganatosítandó lesz, fapiacszunk helyzetére jó hatást fog gyakorolni, kereskedőink pedig fokozottabb figyelmet fognak fordítani az általunk e lapokban már évek előtt és oly sokszor ajánlt keleti és déli piacokra.

Ez alkalommal egyes piacok ártételeit nem közöljük, hanem utalunk előbbi tudósításainkra.

Különfélék.

A bécsi japáni követség köszönő irata. A japáni országos főerdőmesternek Takei urnak magyarországi tanulmányi utja alkalmából kiadott tudósításunkkal kapcsolatban közöljük azt a köszönő iratot is, melyet a bécsi japáni követség gróf Széchenyi Pál földmívelési minister ő excellentiájához intézett:

Gróf ur! Bátorkodom Nagyméltóságodnak saját nevemben és a japáni országos főerdőmester Takei ur nevében legmelegebb köszönetemet nyilvánítani a jó akaratért, mellyel Nagyméltóságod Takei urnak magyarországi tanulmányait engedélyezte és megkönnyebbitette, s azért a rokonszenves és vendégszerető fogadtatásért, melyben Budapesten és mindenütt ott részesült, hová őt tanulmányai vezették. Nem fogom elmulasztani értesíteni kormányomat a magyar kormány és a magyar állami erdőtisztek ama lekötelező eljárásáról, melyben honfitársamat részesítették, továbbá azon osztatlan figyelemről, melynek e lovagias országban tárgya volt.

Megragadom az alkalmat, hogy ismétljem Nagyméltóságodnak kitünő nagyrabecsülésem kifejezését.

Hongma,

japáni meghatalmazott.

Kérelem az erdészközönséghez. E lapok mult évi folyamában említettük volt már, hogy a május hóban megnyiló országos kiállításon egyesületünk is részt vesz, mint kiállító, az erdészeti irodalom termékeivel.

Fősúlyt e kiállítás tervezésénél természetesen azon művekre kellett fektetnünk, melyek az egyesület kiadásában avagy támogatásával jelentek meg, s eleinte csupán erre is szándékoztunk szoritkozni. Később azonban beláttuk, hogy a mi viszonyaink között sokkal több érdeklél és becsccsel fog birni kiállításunk, ha a most említett termékek mellett egyuttal a magyar nyelven megjelent összes más termékeket is felvesszük gyűjteményünkbe, sőt a magyar művek mellett a magyar erdészetről idegen nyelven irott munkáknak is helyet szoritunk.

Igy tervezve kiállításunkat, természetesen arra kellett törekednünk, hogy az a lehetőségig teljes legyen, hogy ne hiányozzék belőle egyetlen füzet sem, mely a hazai erdészetről irott és nyilvánosságra jutott. Minthogy azonban irodalmunk története — fájdalom — még nincs megirva s tudomásunk szerint jegyzék sem létezik még, melyben a régebbi művek czimei összeállitva volnának, nem vagyunk biztosak eddigi kutatásunk eredményében, s ennélfogva az esetleges hiányok kiegészítése céljából melegen kérjük t. szaktársainkat, sziveskedjenek a birtokukban lévő régebben (1870. előtt) megjelent, kevésbé ismert magyar műveknek, ugyszintén a magyar erdőgazdaságra vonatkozó összes régibb és újabb idegen nyelvű termékeknek czimjegyzékét, ha lehetséges, még áprilishó 10-ke előtt velünk közölni. Köszönettel vennők egyszersmind azt is, ha a könyvkereskedés utján meg nem szerezhető régi munkák birtokosai tudatnák velünk esetleg a forrást is, honnan azokat szükség esetében megszerezni lehetne, vagy pedig nyilatkoznának arra nézve, nem volnának-e hajlandók saját

példányukat egyesületünknek átengedni, vagy legalább a kiállítás czéljára kikölcsönözni.

Budapest, 1885. februárius 27.

Az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatala.

(To.) **A beárnyalás és növénytakaró befolyása a talaj fizikai tulajdonságaira.** Dr. Wollny beható vizsgálatok és kísérletek után a következő eredményekre jutott:

1. Élő növények, vagy növényrészek (alom, szalma, trágya stb.) által fedett talaj télen melegebb, nyáron hidegebb, mint a csupasz talaj. A hőmérséki különbség legnagyobb nyáron, legcsekélyebb tavasszal és ősszel.

2. Hirtelen léghőmérsékletváltozásoknál, u. m. nyári időben beálló hidegeknél, vagy télen beálló meleg időjárás mellett a viszony megfordított, vagyis a földön talaj nyáron melegebb, télen hidegebb lesz, mint a csupasz.

3. A csupasz talaj tavasszal gyorsabban melegszik át, ősszel gyorsabban hűl ki, mint a földön.

4. A növénytakaró befolyása a talaj hőmérsékletére annál érezhetőbb a tenyészidő alatt, mennél inkább vannak a növények a napsugár behatásának kitéve.

5. A hőmérsékletváltozások sokkal csekélyebbek a növénytakaró alatt levő talajban, mint a földön.

6. A talajtakaró hatása annál érezhetőbb, mennél sűrűbben van a talaj növényekkel benöve, illetőleg mennél vastagabb rétegben van növényrészekkel befedve.

(—) **Idősebb fák átültetésére** nem rossz eljárást ajánl Hetschold a „Pom Mon.“-ben. Miután ugyanis gyakran igen nehéz dolgot ad idősebb fákat úgy kivenni, hogy a föld gyökereiben maradjon, Hetschold oly eljárást ajánl, melynél a földgomolynak a gyökereken maradása nem épen nélkülözhetlenül szükséges. Erre nevezett következőleg jött reá: Hetschold kertjében több oly 20 éves s vadoncra nemesített gulaalaku

fa volt, a melyek buja vegetációval birtak, igen erős hajtásokkal birtak, de termést egyáltalában nem hoztak. Hogy e fákat Hetschold termésre kényszerítse, a törzstől 80 cm. távolságnyra körülásta, a gyökereket az ásóval körben levágta és a gyökérvégeket késsel simára metszette. Véletlenségből néhányat ezen idős körtefákból más helyre kellett jövő évi őszszel átültetni. Előbbeni átültetések eredménye után itélve nem sokat bizott Hetschold az átültetés sikerében, miután azonban látta, hogy a simára metszett gyökvégek számtalan hajszálgyökeret képeztek egy év alatt, mégis reménykedni kezdett. — A gyöketalaj-gomolyt átvinni itt sem volt lehetséges; átvitték tehát föld nélkül új helyére, hol a gyökerekre jó termékeny laza földet dobott, a vastagabb gyökereket ismét visszametszették s a fák tövét jól megtiporták. A koronát nem metszette meg Hetschold s a jövő tavasszal is csak mérsékelten alkalmazta a metszést és ime első évben a fa keveset hajtott, a másodikban pedig telve volt a legszebb körtékkel. Ha tehát öregebb fát akarunk átültetni, az ültetést megelőzőleg tavasszal jó lesz 80 cm. távolban körben gyökereit visszametszeni s csak így ültetni át a jövő őszi, vagy tavasszal.

(To.) **Gyümölcs, mely nem virágból képződött.** Mr. Carrière, a párisi „Jardin des plantes“ igazgatója, egy francia kertészeti lapban több példáját mutatja be annak, hogy egyéb növényi szövetek is képezhetnek oly gyümölcs-féle anyagot, a minő rendesen csak virágokból szokott kifejlődni; ugyanis egy almafa szemzés útján beoltatott s a szem és alany összeforradási helyén sajátságos rendellenes kinövés támadt, a mely megsárgult s épen oly húsos, jóízű és illatos lett, mint az alma. Hasonló kinövés képződött egy almafaágon, melyen a levelek tövében levő rügyek, a nélkül, hogy kinyiltak volna, változtak át eltorzult húsos tömeggé, mely meglehetősen vastag kéreggel volt bevonva, de az almához hasonló ízű élvezhető

anyagot képeztek. Hogy az ily pseudo gyümölcsöknek magjuk nem lehet, az magától értetődik.

(*B—y J.*) **A favirágzásnak ritka tüneménye.** Mult évi augusztushó közepe táján meglátogattam a szatmári tanítóképezdének különféle díszfákban és cserjékben igen gazdag kertjét, mely alkalommal a nevezett intézet előzékeny igazgatója, többek között, egy körülbelől 4—5 éves körte oltványra is felhívta figyelmemet.

Az oltványon egy még az első virágzásból eredő, majdnem teljesen kifejlődött gyümölcs, egy későbbi, juliusi virágzásból eredő, félig kifejlődött gyümölcs és egy épen kinyílt virág volt látható. Ezen oltvány (téli körte) tehát háromszor virított egy évben.

(*Ty.*) **A cserző szömörce csersav tartalma.** Mint általában ismeretes, cserző anyagot szolgáltat a *Rhus cotinrus*, *Rh. coriaria*, *Rh. glabrum*, *Rh. toxicodendron*, *Rh. canadense*, *Rh. pentaphillum* és *Rh. typhinum*; ezek közül legjobb cserzőanyagot ad a *Rh. coriaria*, azonban leggyakrabban a *Rh. cotinrus* cserző anyag jó kereskedésbe. Valamennyi szömörceének levelei és levélszárai használatnak cserzésre, csak ritkábban vékony ágai, a levelek csersav tartalma közvetlenül a virágzás után legnagyobb, ennél fogva legcélszerűbb a leveleket ezen időben gyűjteni. A cserzőszömörce minőségére, illetőleg a gyűjtés idejére, némileg színéről is lehet következtetni, a közvetlenül virágzás után gyűjtött legjobb minőségű ugyanis sárgás-zöld színű; a sárga- vagy vöröses szín mindég annak a jele, hogy a gyűjtés későn történt, a csersavtartalom azonban biztosan csak vegyelemzés útján állapítható meg.

Frühaufer a görzi kísérleti állomás segédje vegyelemzés alá vette a Dalmátia, Horvátország, Fiume, Istria, Görz és Tirolból szerzett szömörceket s erről a következő eredményeket közli:

a dalmátiai, régi	16.0—18.4 ⁰ / ₀ ,	uj	11.3—15.3 ⁰ / ₀ ,
a spalatói, „	23.3 ⁰ / ₀ ,	„	17.5 ⁰ / ₀ ,
az imoschi-i, „	23.3 ⁰ / ₀ ,	„	15.8 ⁰ / ₀ ,
az obrovazsoi, régi	05.2—07.1 ⁰ / ₀ ,	„	01.9—01.5 ⁰ / ₀ ,
a fiumei, régi	16.5 ⁰ / ₀ ,	„	10.9 ⁰ / ₀ ,
a közönséges istriai, régi	14.4 ⁰ / ₀ ,	„	09.5 ⁰ / ₀ ,
a lindarói, régi	07.7 ⁰ / ₀ ,	„	03.1 ⁰ / ₀ ,
a dignanói, „	06.2 ⁰ / ₀ ,	„	02.2 ⁰ / ₀ ,
a capodistriai, régi	07.6 ⁰ / ₀ ,	„	02.8 ⁰ / ₀ ,
a görzi, régi	17.3 ⁰ / ₀ ,	„	11.5 ⁰ / ₀ ,
a karsti, „	14.9—15.2 ⁰ / ₀ ,	„	10.9—11.5 ⁰ / ₀ ,
a trentói, „	08.2—10.5 ⁰ / ₀ ,	„	03.5—04.7 ⁰ / ₀ ,
a tiroli, „	06.4—18.9 ⁰ / ₀ ,	„	0.2 ₆ —12.4 ⁰ / ₀

tannin tartalmu volt, a különbségek tehát oly nagyok, hogy vegyelemzés nélkül soha sem kellene cserszömörcczére alkut kötni. Legjobb minőségű árút szállit Szicilia és Montenegro 20—30⁰/₀, Spanyol- és Franciaország 15—25⁰/₀ csersav-tartalommal.

(Ty.) **Fenyőfa hordókat** az által lehet szeszes folyadékok tartására alkalmasakká tenni, ha belső felületöket a következően készült mázzal vonjuk be: 100 súlyrész enyvet, 9 sr. porrá tört gubicsot, 18 sr. üvegport, 9 sr. lenolaj firnist és 15 sr. cementet felfőzünk és ezzel a hordók belsejét háromszor bemázoljuk, minden újabb mázolás előtt azonban be kell várnunk, míg az előbbi teljesen kiszáradt.

— **A mogyorófa-forgács** tudvalevőleg igen alkalmas szer a zavaros sör derítésére s így ez igen kapós kereskedelmi cikk. A mogyoró cserjét vagy fát súly szerint adják el, jól megfizetik, s ennek következtében némely vidéken igen megritkult. Mostanában kísérletet tettek e célra a hársforgácssal, de az eredmény többféle okból nem kielégítő s így nem pótolhatja az előbbit. Nálunk még nem eléggé ismeretes

a mogyorófa értékesítésének e neme s így nem tartjuk fölöslegesnek erre a figyelmet fölhívni. Németországban ujabban már ültetés és gondos visszametszések által is kezdik a mogyorófát tenyészteni és alkalmas területeket épen nem sajnálnak e keresett kereskedelmi cikktől, mely szép hasznot hajt természetőinek.

(*B—y J.*) **Uj faszárítási módok.** Roszdeutscher Emil Postdamban a következő faszárítási eljárásra adatott magának szabadalmat. A lekérgezett fa, mely egészen friss is lehet, csontszénből előállított lisztbe, vagy tőzeshulladék közé helyeztetik oly módon, hogy ezen anyagokkal teljesen fedve legyen és a szabad levegővel ne érintkezhessék. Ezen anyagok, fölötte nagy hygroscopicus tulajdonságuknál fogva, mohón felszívják a fában előforduló nedvességet s azt magukba veszik fel.

A fa 10—14 nap mulva kivéttetik e szárító anyagból és letisztittatik. Állítólag ekkor már teljesen száraz, nem repedezett és a további felhasználásra egészen alkalmas.

Két más czég, a Herre és társá-é Postdamban, és a Koch A. Chr.-é Galvestonban (Texas) megint a következő gyors szárítási módra nyert szabadalmat.

A nyers fát légmentes üregben, hygroscopicus sókkal (közönséges konyha sóval, Chlorcalcium-mal) rakják körül, melyeknek szintén az a feladatuk, hogy a fában előforduló nedvességet magukba szívják. Használat után a sók, melegítés által ismét használhatókká tétetnek. Az ily módon kiszáritott fa — mint mondják — nincs megrepedezve, és súlyából állítólag $33\frac{1}{2}\%$ -ot is veszít.

Mind a két eljárás egyszerűbb a régi meleg levegő általi szárításnál, mely utóbbinak az a hátránya is megvan, hogy a fa rendszeren igen ki van téve a repedezésnek.

Olyan helyeken, hol a faszénítés nagyban üzetik, nézetem szerint nem volna érdektelen, a frissen kiegészített faszén porral is keresztül vinni ily kísérleteket.

(B—y J.) **A vadgesztenye makkjának használhatóságáról.** A vadgesztenye makk előnyel felhasználható keményítő készítésre, ha a lekérgezett gyümölcs malomkövön finom lisztté őrltetik s lisztje azután vízben átgyúratik, a leszálló keményítő pedig édes vízben kimosatik és azután kiszárittatik. A kiadások, melyek ezen munkára felmennek, a visszamaradt anyagokkal, melyek szarvasmarhák etetésére jól felhasználhatók, állítólag teljesen fedeztetnek.

(To.) **A vadhús élvezők** közül sokan vannak, a kik azt tartják, hogy a vadhus akkor a legjobb, a mikor erős szaga (haut goût) van, ezeket kissé gondolkodóba fogja ejteni, vajjon fris vagy félig rothadt húst egyenek-e, két hirneves francia tudósnak, Pasteurnak és dr. Lamairenek, a francia tudományos akadémiánál benyújtott kimerítő jelentése, a mely szerint az ily vadhús élvezése könnyen vérmérgezést idézhet elő. A veszély ugyanis abban áll, hogy a húsnál azon időpont, melyben a rothadás kezdetét veszi, a mikor tehát az emberi szervezetre ártalmassá válhatik, biztosan meg nem állapítható. Ily rothadt vadhúsban Pasteur és Lamaire, mintegy 30-féle hasadó gombát talált, ugyanolyanokat, melyek némely ragályos betegségeknel a ragály terjesztői gyanánt ismeretesek.

(Ty.) **A nyulak piaczi értékét** akként állapíthatjuk meg, ha a nyulat bőrrel és zsigerrel együtt megmérjük és ezen súlyt 1.46-al elosztjuk, a hányados ugyanis a „tisztasúly”, vagyis a nyúl azon részeinek súlyát mutatja, mely mint vadhús számításba vehető.

A keszthelyi gazdasági tanintézet az idej országos kiállítás alkalmából, egy nagyobb szabású évkönyvet szándékozik kiadni, mely a tanintézet történeti fejlődésére is ki fog terjedni.

A mű becsét és iránta az érdeklődést fokozandó, az intézet igazgatósága felvenni ohajtja belé azok neveit is, a kik Keszthelyen végezték tanulmányaikat.

Ezen czélból tehát felkéri mindazon urakat, kik a régi „Georgicon“-ban, vagy a jelenleg fenálló tanintézetben, ugyszintén azokat is, kik az 1874-ig fenállott földmives iskolában végezték tanulmányaikat, hogy lehető legrövidebb idő alatt tartózkodásuk helyét és alkalmazásukat, vagy társadalmi állásukat, továbbá azt, hogy mely évben végezték tanulmányaikat, levelező lapon vele közöljék.

Uj könyvek. Az Országos Erdészeti Egyesület kiadásában egyszerre három uj füzet jelenik meg e napokban.

Az egyik Illés Nándor m. kir. főerdőtanácsos népszerű nyelven irt kézikönyve „A futóhomok megkötése, befásítása és használata“-ról, mely az Országos Erdészeti Egyesület mult évi pályázatán 40 arany jutalommal lett kitüntetve. Szerző e munkáját a pályadíj odaitélése óta egészen átdolgozta s nemcsak a bírálat által ohajtott változtatásokat tette meg a harmadik részen, hanem a szöveg többi részét is sok becses tapasztalati adattal gazdagította. Megvagyunk győződve tehát, hogy e könyven megérthető nyelven irt vaskos füzet igen jó szolgálatot tesz azoknak, a kik az alföldi futóhomok befásításával foglalkoznak. Melegen ajánljuk tehát nem csak a szakembereknek, de főleg azon birtokosoknak is, a kik az erdőítés ezen nehéz feladatát szakemberek tanácsa nélkül kénytelenek végezni.

A második Szécsi Zsigmond „Erdőhasználattaná“-nak 5-ik füzete, melylyel teljesen be van fejezve e 712 lapra terjedő nagy munka. Szécsi „Erdőhasználattan“-át — mint lapunk olvasói emlékezhetnek — kitünő alaposágu és valóban hézagot pótló műnek ismerte el azon bíráló bizott-

ság, mely az Országos Erdészeti Egyesület 100 aranyos jutalmát odaitélte neki s csupán nyelvezete ellen emelt komolyabb kifogásokat. E hiányát azonban az eredeti szövegnek oly sikeresen elényesztette az újabb átdolgozás, hogy most e tekintetben is teljesen kiállja a legszigorubb kritikát is.

A munka, mely eddig füzetekben küldetett meg az előfizetőknek, ezentul csak egészben rendelhető meg az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál. Ára az egyesületi tagok részére 6 frt, nem tagok részére 8 frt.

A harmadik füzet, melyről fenebb szólottunk, végre az „Erdészeti Rendeletek Tára“-nak IV. évfolyama. Magában foglalja az 1884-ik évben kiadott kormányrendeleteket és utasításokat, továbbá az 1884-ik évi XX. törvény-czikket és ennek indokolását. Ára az egyesület tagjai részére 30 kr, nem tagok részére 60 kr.

Kitüntetés. Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán az erdőgazdaság terén szerzett kiválóbb érdemek elismerésül, Pausinger József erdőrendezőnek Ferencz József-rendem lovagkeresztjét; továbbá Adriányi Antal és Magerle Ede kezelő főerdészeknek a koronás arany érdemkeresztet; végre Schauschek György főerdőörnek a koronás ezüst érdemkeresztet adományozom.

Kelt Bécsben, 1885. évi februárhó 10-én.

Ferencz József, s. k.

Báró *Orczy Béla*, s. k.

Magyarosodunk. Hübner Ferencz m. kir. erdészjelölt vezetéknevét „Hollós“-ra változtatta át. Éljen.

Sajtóhiba. Az „Erdészeti Lapok“ 1884. évfolyamának 1175. lapján dr. Borbás Vincze neve mellett nem egyet. tanársegéd, hanem egyetemi magántanár olvasandó.